

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 9

6. ožujka 2014.

cijena 200 Ft

*Pečuško javno snimanje
glazbeno-scenskog spektakla HRT-a
„Lijepom našom”*

Foto: Ákos Kollár

Komentar

Posebni sjaj šopronskoga neba

Od petka Šopronsko hrvatsko kulturno društvo, Matica hrvatska Šopron, Hrvatska samouprava Šoprona, Čakavska katedra Šopron, Tamburaški sastav Starci i Hrvatski klub i službeno imaju svoj novi dom, a ujedno su «stanovnici» skupa s Nimci jednoga od najstarijega stana dotičnoga grada. Odsad će u ovom narodnosnom kulturnom centru za stalno imati sastanke ne samo šopronski Hrvati nego i njevi brojni gosti, a poznavajući vitalnost peljača šopronskih Hrvatov, dr. Franje Pajrića, jur najpr je garantirano da će se ovde odvijati u budućnosti tako kulturni programi kot i konferencije, skupi povjesničarov, stručna spravišća, književni trenutki. Kako je on rekao, Šopron je središće Gradišća, tako se namjerava ov dom predstaviti i kot intelektualni centar, a krug istraživačev, književnikov, znanstvenikov, akademičarov jur najpr stoji na raspolaganju za sastajanja mudrih i iskušanih glav. Postavljanje strukture, knjig i kompjuterov ter otkrivanje različitih zviranjkov za financiranje šarenih programov bit će još zadaća, jer organiziranje shodišćev, i jačkarnih ur, a i tamburaških časov, već odavno nije nam dost u borbi za narodni opstanak. Spajanje višenacionalnih interesa pod jednim krovom jamči i posebni sjaj na šopronskom nebu. S puno ljubavi i dušom, u pratnji srdačnoga gostoprinstva u zaistinu hrvatskom okruženju ova, sad prikdana Rejpal-hiža služit će kot mjesto suradnje i tolerancije, što je važno ne samo aktivistom nego i samomu gradu, koji je bio svenek glasovit po svojoj multikulturalnosti. Zato u prikdavanju, i u obnovi ove narodnosne kuće leži i velika gesta samoga grada Šoprona, kot i ugarske vlade, ki su potpomagali i vjerovali da napore šopronskih Hrvatov i Nimcev i na ov način tribi je cijeniti, podupirati i dalje motivirati. Nekako sam sigurna, morat ćemo još čudakrat izvistiti iz Hrvatsko-nimškoga centra, jer budućnost stoji u uspjehu vlašće inicijative ovde funkcionirajućih društav i u posredovanju jezika, tradicij i ostalih vridnosti. A iz tih ne trpu falinge u Šopronu, niti u bližnjem Koljnofu!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan”

Još sam uvijek pod dojmom pečuškoga javnog snimanja glazbeno-scenskog spektakla Hrvatske radio-televizije autora i voditelja Branka Uvodića „Lijepom našom”. Športska dvorana „Dezső Lauber” bila je premala primiti sve one koji su mu željeli nazočiti. Nisam folklorašica, i ne mogu se do besvijesti oduševljavati tek folklornim izričajem u očuvanju nacionalne samobitnosti, ali ovoga puta folklor na sceni emisije HRT-a pokazao je snagu i mnoštvo. Tristotinjak izvođača hrvatskih plesova, pjesama, svirke... Prepuna dvorana, mnoštvo kamera, scena „Lijepe naše”. Mnoštvo, mnoštvo mladih izvo-

na ovome prostoru. Ekipe HRT-a, šezdesetak ljudi, oduševljena je viđenim od ponedjeljka do petka boraveći u Pečuhu i okolici. A gledatelje oduševile su zviježde hrvatske estrade Maja Šuput, Miroslav Škoro, Goran Karan, Berde Band, Stjepan Jeršek Štef, Đani Stipaničev, ali još ponosniji su bili na izvrsnu produkciju hrvatskih izvođača iz Mađarske. Njihov nastup u skladu s uputama autora emisije Branka Uvodića usklađivali su i

Vesna Velin i Zoltán Vízvári. Vesnu, koja ne pati od svjetla reflektora, više je puta te večeri pozivao i dozivao, hvalio Branko Uvodić. Dvoje je to mladih ljudi koji ulažu silne napore

„Nisam folklorašica, i ne mogu se do besvijesti oduševljavati tek folklornim izričajem u očuvanju nacionalne samobitnosti, ali ovoga puta folklor na sceni emisije HRT-a pokazao je snagu i mnoštvo. Tristo – tinjak izvođača hrvatskih plesova, pjesama, svirke...”

dača iz redova Hrvata u Mađarskoj, od Gradišća do Bačke. S naglaskom na društvima iz Baranje i Šomođa. Ima li ljepšeg imena, „Lijepa naša” to je Hrvatska, to su Hrvati, stablo koje širi svoje grane, a njihovi listovi cvjetaju još uvijek unatoč stoljetnim nedaćama na mađarskome prostoru. Putem „Lijepe naše” vidjet će to mnoštvo gledatelja u matičnoj domovini i svijetu, jer to je jedna od najgledanijih emisija Hrvatske radio-televizije. Listam fotografije sa snimanja, jedna ljepša od druge, mnoge kazuju više od riječi, uhvaćeni pogledi, izrazi lica, čitave priče. Predsjednik HDS-a ocrtava trenutak i sadašnjicu Hrvata u Mađarskoj, ciljeve i planove vrhovnoga političkog tijela hrvatske zajednice

radi njegovanja hrvatske tradicijske kulture na najvišoj mogućoj razini, koji rade s mladim naraštajima, ali su i od pomoći kod pjevačkih zborova, KUD-ova i još štošta. Oni uvijek imaju vremena kada je u pitanju hrvatska tradicijska kultura. Imaju i znanje. Znanje i htijenje... Kada se uza znanje nađu i pomagači koji se pobrinu za logistiku, mogu nastati i ostvariti se dobri projekti. Naravno, treba znati tko što zna. Primjerice ne može baš svatko biti novinar sa znanjem iako se tako misli. Ne može svatko voditi program na pozornici, voditi emisiju na hrvatskom jeziku, i tu bi trebalo biti konkurentno potrebno znanje. Nije ni svaki učitelj podjednako dobar, ni svaki glumac, ni svaka predstava. Kao i u školi kod djece, ima onih koji zaslužuju tek prolaznu ocjenu, a dakako, kako ima i onih koji su izvrsni sa zvjezdanom peticom. Ovi potonji uglavnom imaju ideje, a kada se uz ideje nađe i osigura potrebna logistika, onda mogu, ne moraju, ali mogu nastati trajne vrijednosti. Naravno, ne samo na polju hrvatske tradicijske kulture, ona je tek djelić hrvatske priče u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

János Áder,
predsjednik
Mađarske,
u nedjelju,
3. ožujka, posjetio
je Bušarski ophod
u Mohaču.
Mohačani su ga
proglasili
počasnim bušarom,
a predsjednik
mohačke Šokačke
čitaonice Đuro
Jakšić predao mu
prikladnu bušarsku
opremu
Foto: MTI

Aktualno

2014 – izborna godina

...i za zakonom priznate narodnosti u Mađarskoj

U travnju ove godine mijenja se život narodnosti u Mađarskoj. Prvi put otvara se mogućnost glasovanja na parlamentarnim izborima, 6. travnja, za narodnosne liste, tako i Hrvatsku državnu listu koju je postavio HDS na parlamentarnim izborima. U jesen, pak, na mjesnim i narodnosnim izborima biramo novi mandat mjesnih, županijskih i Hrvatske državne samouprave. U intervjuu časopisu za kulturu i društvena pitanja Barátság o novim izbornim zakonima za čitatelje govori zamjenik državnog tajnika Ministarstva ljudskih resursa za crkvene, narodnosne civilne društvene veze dr. Csaba Latorcai.

Gospodin Latorcai na pitanje što će biti najvažniji zadaci u životu narodnosti u 2014. godini, izjavljuje kako će isto toliko novosti donijeti jesenski kao travanjski i parlamentarni izbori. Od ove godine narodnosne samouprave biraju se na petogodišnji mandat, a zastupnici mjesnih, županijskih i državne samouprave će se birati izravno. Ukinut je dosadašnji elektorski sustav pri biranju županijskih i državne samouprave. Istodobno, jednom prilikom bira se sastav mjesne, županijske i državne narodnosne samouprave, a ujedno je otvorena mogućnost da s povlaštenim mandatom i narodnosni zastupnici postanu i zastupnici mjesne samouprave. Na osnivačkoj sjednici – bude li odgovarajući broj narodnosnih zastupnika – moguće je da se mjesna samouprava proglasi narodnosnom samoupravom po zakonom određenim uvjetima.

Po zamjeniku državnog tajnika Latorcaiu, narodnosti u Mađarskoj zakonom su dobile novu mogućnost. Onaj tko kaže kako se ne treba registrirati, on je protiv svoje zajednice. Naime nije svejedno s kojom će legitimacijom narodnosne zajednice – neovisno o tome žele li u Parlament poslati punopravnog zastupnika ili glasnogovornika – predstavljati svoju narodnost u radu Parlamenta. Naime nije svejedno koliki dio zajednice, veći ili manji, podupire nastojanja za pravom glasa u Mađarskom parlamentu. Svaki mađarski birač ima dva glasa na parlamentarnim izborima. Jedan, koji može dati kandidatu u pojedinačnom izbornom okrugu, a s drugim može glasovati na stranačku ili narodnosnu listu. Neovisno o tomu kakvim se biračem registrira, na pojedinačne zastupnike, koji su kandidati političkih stranaka, svatko može glasovati. Razlika je samo kod drugoga glasa, treba se odlučiti hoće li glasovati na parlamentarnu ili narodnosnu listu. Načelo jednakosti glasova – da svaki glas umalo vrijedi isto – biračko je pravo, odnosno osnovno ustavno načelo. No ako bi narodnosni birači – koji prema podacima popisa pučanstva danas čine najmanje 7% cjelokupnoga stanovništva Mađarske – imali tri umjesto dva glasa, to bi ozbiljno utjecalo na rezultate parlamentarnih izbora. Zato je nastala odluka da svatko ima samo dva glasa, i to ne želimo mijenjati.

Govoreći o izbornoj kampanji za parlamentarne izbore, zamjenik državnog tajnika Latorcai reče kako je izborna kampanja za narodnosne liste slična kao i za stranačke, a kako državne samouprave nisu stranke, one su

proračunska tijela. Dobit će novac za kampanju iz državnoga proračuna, s naznakom na što se potporom može koristiti. Time što ih je zakon o parlamentarnim izborima imenovao organizacijama koje sastavljaju popis narodnosnih lista, njihov je zadatak proširen. Troškovima nastalim zbog izbora, mogu upravljati kao proračunska tijela. Kampanju narodnosnih samouprava pri parlamentarnim izborima Latorcai vidi ne kao zadatak i mjesto sudaranja pojedinih mišljenja, kako je to obično kod stranačkih kampanja, nego kao mobiliziranje narodnosnih sredina. Kao nastojanja što brojnije registracije narodnosnih birača i uzimanje na popis birača. Sredstva su ista. Zato je važno da državne samouprave imaju isto toliko udjela iz kampanjske potpore.

Sredstva se mogu trošiti na pravljenje i širenje plakata, letaka, informativnih materijala priredaba te filmskog materijala za kampanju. Svota od 300 milijuna forintni izdvojena za kampanju postavljajući narodnosnih lista, dijeli se u omjeru dvije trećine i jedna trećina, dakle svaka će narodnost imati svoj dio. Jedna trećina dostupne potpore jednako će biti podijeljena među 13 narodnosnih državnih samouprava, a drugi dio u omjeru brojnoga stanja: u omjeru registriranih na popisu birača. Dakle što se više ljudi registrira na popis birača, državna samouprava imat će pravo na veći iznos potpore za vođenje kampanje.

Latorcai je istaknuo kako državnim samoupravama, koje sastavljaju narodnosnu listu, ne bi trebalo biti svejedno koju će legitimaciju lista dobiti na parlamentarnim izborima. Pojednostavljeno rečeno, nije svejedno primjerice što će kazati o izabranom glasnogovorniku. Tebe je obitelj izabrala na mjesto glasnogovornika ili iza tebe stoji cijela zajednica. U parlamentarnom odboru za narodnosti i glasnogovornik će imati pravo glasa i, prema novom pravilniku o radu, važan će se posao voditi upravo u odborima. Unatoč nekim razlikama, neosporno je da i glasnogovornik ima široke mogućnosti, jer će biti uključen u rad Parlamenta.

Odgovarajući na pitanje što se dešava ako je predsjednik državne samouprave na čelu narodnosne liste, Latorcai je odgovorio kako netko ne može istodobno biti glasnogovornik i zastupnik narodnosne samouprave. To je neusklađeno. Jednako tako, u novom sastavu Parlamenta zastupnik istodobno ne može imati mandat naselja ili samouprave. Naglasio je pri tome kako je njegovo iskustvo da je kod

svih narodnosnih zajednice problem što nisu odgojili nasljednike, odnosno kako nisu ili nisu na vrijeme mislili na ovo stanje.

Pripremila: Bea Letenyei

BUDIMPEŠTA – Sveta misa na hrvatskome jeziku u crkvi Sv. Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici, služiti će se 9. veljače, s početkom u 17 sati. Služi je velečasni Vjenceslav Tot.

PEČUH – Predsjednik Savez Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac sazvao je sjednicu Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, za 7. ožujka 2014. godine u Pečuh, u Prosječni centar Miroslava Krleže, s početkom u 10 sati. Poziv je upućen članovima Predsjedništva i predsjedniku Nadzornog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj Miji Štandovaru. Sjednica je javna, a za dnevni red predložene su ove točke: Zakonske promjene glede civilnih udruga; Gastronomskokulturni program a Petrovom Selu; Stanje predizborne kampanje; Razno.

PETROVO SELO – Samouprava Petrovoga Sela Vas srdačno poziva na svečanu predaju Petroviskoga integriranoga društvenoga i uslužnoga prostora, obnovljenoga Kulturnoga doma, 9. marcijuša, u nedilju, s početkom od 14.30 uri. U bogatom kulturnom programu nastupaju mališani petroviske čuvarnice, dičji tancoši i tamburaši Dvojezične škole, Igrokazačko društvo Petrovoga Sela, HKD Gradišće, pjevački zbor Ljubičica i tamburaški sastav Koprive. Časni gosti, Zsolt V. Németh, parlamentarni zastupnik, i Bertalan Harangozo, povjerenik Vlade u Željeznoj županiji, takaj će se publici obratiti sa svečanima riči. Predat će se priznanja i čuvarom mjesnih tradicijov i otkrit će se i spomen-ploča. Potom su svi gosti pozvani na malo svečevanje uz obilne stole.

KANIŽA – Ovaj grad županijskog ranga 8. ožujka 2014. priređuje tradicionalni sajam domaćih proizvoda „Kupujte u Kaniži”. Ovaj put na sajmu se priređuje i I. Kolinjski festival. Dobiju mjesto poljoprivredni poduzetnici, proizvođači ekološke hrane, proizvođači domaćih prehrambenih proizvoda, obrtnici. Kod štandova određenih obrtnika možemo se upoznati s tajnama raznih zanata. Organizatori na priredbu očekuju i proizvođače iz prijateljskoga grada Čakovca. Među programima sajma nastupat će i Tamburaški sastav kaniških Hrvata.

Pronašli posao u Hrvatskoj

Ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju Mađarska je državljanima Republike Hrvatske otvorila svoje tržište rada. Hrvatski građani u slučaju zapošljavanja u Mađarskoj više ne trebaju radnu dozvolu, a jednako tako recipročno, neograničeno je zapošljavanje mađarskih državljana u Republici Hrvatskoj. Kako je gospodarska situacija slična u objema državama, radnici ni iz jedne ni iz druge države nisu napali susjedno tržište rada, žele li raditi u inozemstvu, upute se prema zapadnijim zemljama, gdje su plaće u odnosu na svoje domovine dvostruke ili trostruke. Ipak se nađu povezivanja na polju zapošljavanja na hrvatsko-mađarskoj granici, zbog nedostatka odgovarajuće radne snage. Zavodi za zapošljavanje susjednih prekograničnih županija imaju suradnju, koju su uspostavili još preko europskih prekograničnih projekata pa prekogranično zapošljavanje u većini se organizira preko Zavoda, a ima i takvih ljudi koji se zapošljavaju preko svojih poznanstava u susjednoj Hrvatskoj.

Lani poduzeće Boxmark Leather iz okolice Varaždina (Hrvatska) koje se bavi izradbom kožne navlake za sjedala za osobna vozila, odnosno kožnih dijelova za unutrašnjost osobnih vozila zatražilo je pomoć od Zavoda za zapošljavanje Zalske županije pri Vladinom uredu radi zapošljavanja 150 djelatnika, većinom krojača, šivača. Kako je na čelu letinjskog Zavoda pripadnik naše hrvatske narodnosti Zoltan Fabić, rodom iz Serdahela vrlo je lako došlo do povezivanja. Kako nam reče predstojnik g. Fabić, njemačko poduzeće bavi se izradbom navlaka za aute, a proširivanjem tržišta potrebna mu je nova radna snaga. Ponajprije su tražili šivače, tapetare, krojače pa i više kvalificirane radnike, međutim njih nisu mnogo dobili jer u Mađarskoj takvi djelatnici još uvijek slabo govore strane jezike.

– Naš se zavod trudio zaposliti što više ljudi, a također i zavod u Kaniži i Lentibi, jer je to područje koje nije previše udaljeno od Varaždina (40–70 km). Organizirali smo radne intervjue na kojima smo zajedno s predstavnicima tvrtke izabrali potencijalne djelatnike. Kako je Hrvatska stupila u Europsku Uniju, nije bilo nikakvih prepreka prilikom zapošljavanja. Prijavljeni koji su na probnom radu udovoljili odgovarajućoj kakvoći, izravno su se mogli zaposliti kod tvrtke Boxmark, sve dokumente za zapošljavanje riješili su im na mjestu. Sada iz Zalske županije radi 70 osoba, a ima ih i iz Šomođske županije. Potražili su nas da bi im trebalo deset do petnaest djelatnika – kazao je predstojnik letinjskog Zavoda.

Inače znanje hrvatskoga jezika nije bio uvjet, ali su se poslodavci radovali ako je netko od djelatnika govorio hrvatski jezik. Šivača ima i iz naših hrvatskih naselja, Serdahela i Sumartona. U Sumartonu je do društvenih promjena radila šivaonica, međutim oni koji su radili u njoj već su umirovljenici, ima još nekoliko mlađih osoba koje sada rade na tržnicama, pa razmišljaju da se jave u Varaždin.

U varaždinskom Boxmarku, kaže g. Fabić, radi više od 3.400 radnika u dvije smjene, njihov autobus svakodnevno vozi radnike na radno mjesto. U početku je bilo malo nastoja na granici, pa je onda predstojnik nazvao graničnu policiju da se autobus brzo pregleda na granici kako bi radnici stigli na vrijeme na posao. Zarada je između 100 i 120 tisuća forinta, a dobiju se i druge naknade. Poslodavac je vrlo zadovoljan djelatnicima iz

Zoltan Fabić, predstojnik Zavoda za zapošljavanje u Letinji

Mađarske, zato želi nadalje zapošljavati djelatnike iz pograničnog područja. Hoće li biti u Hrvatskoj radnih mjesta i u buduću, g. Fabić kaže sljedeće:

– Mislim da ne možemo očekivati masovno zapošljavanje u Hrvatskoj, to je bio izniman slučaj, jer je tražen velik broj ljudi iz određene struke, ali sastav stručne radne snage i na jednoj i na drugoj strani granice sličan je, one koje su deficitarne struke kod njih, to su i kod nas. Godišnje traže otprilike 4-5 osoba sa znanjem hrvatskog i mađarskog jezika, ali više ne. Prije nekoliko godina smo imali razne zajedničke konferencije sa zavidima za zapošljavanje iz Hrvatske pa smo tako međusobno upoznali stanje zapošljavanja u regiji, stekli smo dobre kontakte. Ako u nečemu treba surađivati, to i nadalje činimo, tako je bilo i u ovom slučaju.

Osim zapošljavanja preko Zavoda, neki od naših Hrvata i osobno traže zapošljavanje u Hrvatskoj. Tako je činio i Lajoš Jakopanec iz Petribe. On je već otprilike htio raditi u Hrvatskoj, no poslodavci ga nisu primili jer su rekli da je vrlo složeno i skupo zapošljavati stranca, no pošto je Hrvatska postala članicom Europske Unije, ta je prepreka nestala.

– Ja već odavno želim posao u Hrvatskoj, srce me uvijek vuče u moju matičnu domovinu. Čim je Hrvatska stupila u Uniju, meni se javio poslodavac iz Međimurja da ima radnoga mjesta. Za dva tjedna smo uspjeli riješiti administrativne obveze i mogao sam krenuti na posao. Inače prije sam radio u Njemačkoj, ali

čim sam dobio mogućnost da radim za hrvatsku tvrtku, nisam se uopće dvoumio. Radim kao vozač, naime ova tvrtka bavi se prijevozom šećera. Putujem u Francusku, Španjolsku i Portugal. Zasada s Mađarskom nema mnogo poslovnih veza, samo sam nekoliko ruta imao. Vrlo sam zadovoljan poslom, kolege su me ubrzo prihvatili i vrlo dobro se osjećam među svojim sunarodnjacima – kazao je g. Jakopanec, koji još i ovako ima vremena da sudjeluje na našim hrvatskim kulturnim priredbama.

Premda pomicanje radne snage na hrvatsko-mađarskom prekograničnom području zasada nije ostvarena, ipak je vidljiv pomak u zainteresiranosti hrvatskih poduzeća prema mađarskom, a mađarskih poduzeća prema hrvatskom tržištu, što će vjerojatno dovesti i do razmjene radne snage. Prema najnovijim službenim podacima (veljača 2014), u Hrvatskoj ima 381 tisuća registriranih nezaposlenika, pa bi se smatralo da zemlji nije u interesu da zaposli strance, ali u Hrvatskoj u raznim županijama nailazimo na neka manjkava zanimanja. Prema prošlogodišnjim podacima uz osoblje medicinskog kadra najviša potražnja bila je za konobarima, kuharima, komercijalistima, prodavačima i čistačicama, a traženi su i web dizajneri, magistri farmacije, npr. u Slavoniji nedostaju mesari, a u Međimurju inženjeri elektrotehnike, strojarstva, osoblje rehabilitacije i logopedija.

beta

Tvornica varaždinskog Boxmarka (slika s interneta)

O izborima, registraciji i izgledima

Među devet kandidata Hrvatske državne liste parlamentarnih izbora jest i dr. Jože Takač iz Pomurja, predsjednik Hrvatske samouprave Zalske županije i fićehaska Hrvatske samouprave. O pripremama na izbore zapitala sam ga na nedavno održanoj sjednici predsjedništva Društva Horvata kre Mure.

Postavljanje Hrvatske državne liste pret-hodile su konzultacije, saznajemo iz našega tjednika. Kakvih usuglašavanja je bilo glede sastavljanja državne liste?

Zapravo bio sam iznenađen kada sam na zatvorenoj sjednici Skupštine vidio svoje ime na državnoj listi, naime sa mnom predsjednik HDS-a nije razgovarao u svezi s kandidaturom, a o tome nemam informaciju razgovarao li je s drugim predstavnicima naše regije. Dakle da sam kandidat, saznao sam na sjednici videći listu predloženih kandidata.

Ipak ste prihvatili kandidaturu?

Zbog čega sam se prihvatio kandidature ako me prethodno nitko nije zamolio i nitko nije razgovarao sa mnom? Iz jednostavnih razloga, mislio sam, kao predstavnik Zalske županije, možda i moje ime može pomoći u tome da lista Hrvatske državne samouprave ima više glasača. Možda glasačima u Zalskoj županiji moje ime znači nešto više od imena iz drugih regija, pa onda time pomažem državnu listu. Naravno, i naš je cilj da Hrvati imaju svog zastupnika u Parlamentu, ali realno razmišljanje je to da naš položaj od toga neće se previše mijenjati.

Prema vašem mišljenju, imaju li Hrvati izgleda za punopravnog zastupnika?

Danas kada se radi o svakodnevним egzistencijalnim problemima, mislim da veći dio pripadnika hrvatske narodnosti daje prednost listi one stranke od koje očekuje popravljanje svog života. Najveći je problem da moraju birati između narodnosne i stranačke liste, ako bi ostala mogućnost da glasuju na stranku, a osim toga i na narodnosnu listu, uz dobru kampanju možda bi bilo šanse i za punopravnog zastupnika. Ova je uredba vrlo diskriminativna, nije mi jasno da prilikom pripreme te uredbe zašto se narodnosti nisu protivile. Barem ja nemam informacije o nikakvom protivljenju, nisam našao nikakve publikacije u svezi s time, a nisam ni znao da se priprema takva uredba.

Kakvu aktivnost očekujete glede registracija za parlamentarne izbore u svojoj županiji?

Što se tiče registracije za parlamentarne izbore, nemam velikih očekivanja. U svojoj sredini razgovarao sam s nekoliko ljudi, i to su bili oni kojima je važna nacionalna svijest i drže do svojih hrvatskih korijena, a ni među njima nije velik broj onih koji umjesto stranačke liste žele glasovati za narodnosnu listu. Naravno, mnogi razmišljaju tako da za punopravnog zastupnika nema izgleda, a glasnogovornik će uspjeti i s manje glasova. Rekao bih da od deset ispitanika jedan bi se registrirao za Hrvatsku državnu listu.

Dana 15. veljače i službeno je započela kampanja. Kao član Skupštine Hrvatske držav-

ne samouprave imate li neku informaciju o tome na koji će se način provoditi kampanja?

O tome još nemam informacije.

Vi ste i predsjednik županijske samouprave. Hoćete li vi u županiji napraviti neku kampanju radi većega broja registriranih?

Mislim da ljude svakako treba „bombardirati“ s informacijama i obratiti se njima da se registriraju jer po mom iskustvu ljudi su komotni, treba ih više puta podsjetiti. Mi smo u svojoj regiji razgovarali o tome da treba dati napraviti letke, plakate na kojima ćemo pozvati osobe da se registriraju za manjinske izbore, objaviti oglas na kablovskim televizijama, možda u županijskom listu. Bilo bi dobro da se što više ljudi registrira i izađe na izbore jer time jača legitimitet zajednice.

Nakon parlamentarnih izbora slijede mjesni izbori, prilikom kojih će se birati zastupnici za mjesne, županijske i državne samouprave. Govori li se već i o tome?

Naravno, jer se i za jesenske izbore već sada može registrirati. Iako možda za parlamentarne izbore neće se u velikom broju registrirati, iz dosadašnjih rezultata se vidi da od registriranih otprilike polovica njih se registrirala i za narodnosne parlamentarne izbore, važno nam je da se za lokalne izbore naši pripadnici registriraju u što većem broju. Kod toga nam je mnogo lakše uvjeriti ljude, jer nemaju nikakve nedostatke, isto tako mogu glasovati i za mjesnu ili gradsku samoupravu kao i za manjinsku. To će biti takvi prvi izbori na kojima će glasači (prethodno registrirani) za narodnosne lokalne izbore izravno birati vijećnike županijskih samouprava, odnosno zastupnike narodnosnih državnih samouprava, a to će biti uspješno onda ako će to krenuti odozdo. Smatram da bi trebalo razmišljati po županijama, naime izborni sustav ima tri razine, lokalnu, županijsku i državnu, a uspješna će biti ona županija koja će uspjeti dati

najviše glasača, odnosno najviše registriranih. Tada će imati i više izgleda da delegira svoje zastupnike u državnu samoupravu. Do sada je bila praksa da je državnu listu postavio samo Savez Hrvata u Mađarskoj, međutim raspodjela članstva Saveza u državi vrlo je nejednaka, znamo da iz Zalske županije ima vrlo malo članova, a po mojim informacijama, nema previše ni iz Gradišća. Zapravo u Savezovu članstvu prevladava Baranja, Bačka i Šomođ, a Savezovo je predsjedništvo donijelo i takvu odluku da se na Savezovoj listi ne može kandidirati osoba koja nije izravno član Saveza, odnosno ni onaj koji se ne registrira za parlamentarne narodnosne izbore. Iz toga proizlazi da u onim županijama u kojima ima malo Savezovih članova i u kojima pripadnici hrvatske narodnosti daju prednost stranačkoj listi, vjerojatno će pokrenuti jednu drugu državnu listu i tako će se s dvije ili više lista natjecati za podjelu mandata. Bit će slično kao u Parlamentu, zastupnici će dospjeti u državnu organizaciju prema određenim brojevima glasova. Možda će to biti demokratičnije nego kako je do sada bilo.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Pasijska baština 2014, Mohač

Zaklada Zornica, Hrvatski pastoral Pečuške biskupije, Hrvatska samouprava grada Mohača, Mohačka šokačka čitaonica i Pasijska baština iz Zagreba, u subotu, 15. ožujka, od 10 sati u zgradi Čitaonice organiziraju okrugli stol na temu „Korizma“. Skup pozdravljaju Ladislav Ronta, župnik dekan, Stipan Filaković, predsjednik mohačke Hrvatske samouprave, i Đuro Jakšić, predsjednik Šokačke čitaonice. Potom slijede izlaganja. Izlagači i teme okruglog stola jesu: Đuro Franković: Srednjoeuropski motiv molitvica – Iz Isusove krvi izrastaju čudesne biljke (pšenica i grožđe) te cvijeće; Janja Horvat: Duhovna obnova, njezino značenje i utjecaj na pojedinca vjernika; Marija Šeremešić: Život i djelo Josipa Pašića; Verla Erl: Korizmena jela Šokadije i pobožnost življenja; Jozo Čikeš: Procesija Velikog petka na otoku Hvaru uz video-zapis; Miroslava Hadžihusejnović: Crkvene pučke pjesme baranjskih Šokaca. Voditeljica je skupa Milica Klaić Taradija. Program se nastavlja koncertom korizmenih crkvenih pučkih pjesama u franjevačkoj crkvi, uz nastup pjevačkoga zbora Mohačke šokačke čitaonice, crkvenoga pjevačkoga zbora iz Duboševice i Vršende.

„Lijepom našom” – pečuško javno snimanje

Što bi mnogobrojni ljubitelji tradicijske glazbe i plesa bez zanesenjaka, čiji pogledi kada se sretnu na pozornici, govore više od riječi, tjeraju noge u ritam neponovljivoga plesnog koraka. Sve je manje izvrsnih svirača, plesača i pjevača, onih koji čuvaju izvorno tradicijsko hrvatsko, ne samo na pozornici glazbeno-scenskoga spektakla „Lijepom našom” nego i onda kada nastupaju izvan te iste pozornice.

Branko Uvodić za uspomenu na pečuško snimanje „Lijepom našom” dobio je poklon-suvenir koji mu je uručio pečuški gradonačelnik Zsolt Páva

Javno snimanje glazbeno-scenskoga spektakla „Lijepom našom” u Pečuhu nadmašilo je sva očekivanja kako ekipe HRT-a, njih pedesetak koji su četiri dana boravili u glavnom gradu Baranjske županije, tako i organizatora i domaćina, a posebice gledatelja, njih 1.500 koji su napučili pečušku športsku dvoranu 26. veljače.

Darinka Orčik u prekrasnoj nošnji santovačkih šokačkih Hrvatica

Pečuško javno snimanje glazbeno-scenskoga spektakla „Lijepom našom”, voditelja i urednika Branka Uvodića i ekipe Hrvatske radio-televizije, drugo je javno snimanje iste emisije u Mađarskoj, nakon lanjskoga šopronskog snimanja u ožujku. Onda je urednik emisije Branko Uvodić imao zamisao predstaviti

Gledatelje spektakla „Lijepom našom” i nazočno gledateljstvo u dvorani, u ime hrvatske zajednice u Mađarskoj, pozdravio je Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave

hrvatsku tradicijsku kulturu gradišćanskih Hrvata iz Austrije, Slovačke i Mađarske. Pečuško snimanje ostvareno je suradnjom HRT-a i HDS-ove ustanove Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, čiji je ravnatelj Jozo Hari. Nastale troškove produkcije uz proizvodnju koju je pokrivaio HRT pokrivaju se putem spomenute ustanove i prihoda od prodanih ulaznica, kako saznaje Hrvatski glasnik. Na snimanje su pozvani izvođači predstavnici svih hrvatskih regija u Mađarskoj, a s obzirom na troškove izvođača i na publiku, naglasak je bio na izvođačima iz Baranje i Šomođa, a u igri su bili i omjer i broj izvođača što je urednik Uvodić osmislio, koliko KUD-ova, koliko orkestara, koliko solo-pjevača... Temeljem toga sastavljena je lista i repertoar izvođača, predstavnika hrvatskog folkloru i pjesme u Mađarskoj.

Pečuško javno snimanje Branko Uvodić

ostvario je u dogovorima svoje ekipe s pečuškim pomagačima: Jozom Harijem, ravnateljem Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, voditeljem Ureda HDS-a Jozom Solgom, umirovljenim televizijskim novinarom Mišom Balažem te Vesnom Velin, nastavnicom i izvrsnom poznavateljicom hrvatske tradicijske kulture, te Zoltánom Vízváriem, profesorom i znanstvenikom, ali i vrsnim glazbenikom.

Cijeli program domaćih izvođača; društava, zborova i orkestara iz Mađarske, njihov repertoar prilikom nastupa, koncepciju zastupljenosti svih hrvatskih regija u Mađarskoj, komunikaciju osmislili su Vesna Velin i Zoltán Vízvári. Od zvijezda hrvatske estradne scene u pečuškom izdanju „Lijepom našom” nastupili su Maja Šuput, Đani Stipančević, Stjepan Jeršek Štef, Miroslav Škoro, Goran Karan i Berde Band.

Majstori narodnih zanata i gastronomije na sceni „Lijepom našom”

Dvorana pečuskoga Športskog centra «Dezső Lauber» bila je dupke puna, zajedno s izvođačima. Te večeri ispunilo ju je mnoštvo posjetitelja, rekordan broj izvođača „Lijepom našom” nastupio je upravo na pečuskome snimanju, njih tristotinjak, reče Uvodić ističući kako je pečusko bilo jedno od najljepših snimanja i doživljaja u serijalu „Lijepom našom”. Mostovi kultura „Lijepom našom” snimljeni u Pečuhu bili su snažan dojam za sve koji su nazočili događaju, a za neke i ostvarenje sna, jer nastup u emisiji koju gledaju od samih njezinih početaka, za njih kao čuvar hrvatske tradicijske kulture, ostvarenje je sna.

Snimanju su nazočili diplomatski predstavnici Republike Hrvatske u Mađarskoj, veleposlanik Gordan Grlić Radman sa suprugom, konzul gerant Ružica Ivanković, pečuški gradonačelnik Zsolt Páva i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i brojni drugi. Napomenimo kako je troškove najma sportske dvorane djelomično snosio grad Pečuh pod pokroviteljstvom pečuskoga gradonačelnika. Glazbeno scenski spektakl, koji traje neprekidno od 1995. godine, u prvom redu njeguje tradicionalnu hrvatsku glazbu, ples i pjesmu, hrvatsku tradicijsku kulturu i jedna je od najgledanijih HRT-ovih emisija. Snimka prvog dijela javnog snimanja HRT-ove emisije Mostovi kultura „Lijepom našom” u Pečuhu na rasporedu je 8. ožujka, a drugi će se dio emisije „Lijepom našom”, snimljen u Pečuhu, emitirati 15. ožujka, u uobičajenim HRT-ovim televizijskim terminima.

Uz javno snimanje ekipa „Lijepom našom” snimala je i televizijske priloge koji će također biti sastavni dio emisije. Tako su snimali gastronomsku priču u Tenkes Csárdi, nadomak Harkanju, hrvatsku vinsku priču u vršenskom Podrumarstvu Kovács-Harmat,

snimali su u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže, Hrvatskom kazalištu i Hrvatskome klubu Augusta Šenoae te u Zavičajnoj kući u Lukovišću, zavičajnu kuću, gajdaša Pave

Gadanjija i podravske žene kako razvlače i peku gibanicu i kolače.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Anita Mandić i Ákos Kollár

Zahvala

U ime domaće organizacijske ekipe još jednom zahvaljujemo svim sudionicima kulturnog show-programa „Lijepom našom” na svesrdnoj suradnji i izvrsno izvedenom programu pri snimanju, koji će se emitirati 8. i 15. ožujka (od 18.25) na 1. programu Hrvatske televizije.

Domaći sudionici:

1. KUD Tanac iz Pečuha
2. KUD Baranja iz Pečuha
3. KUD „Ladislav Matušek” iz Kuginja
4. Izvorna folklorna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca
5. TS „Židanci” (Hrvatski Židan)
6. TS „Bajski tamburaši” (Baja)
7. Orkestar Šokadija (Mohač)
8. Orkestar Vizin (Pečuh)
9. Mladi tamburaši (tamburaši iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj, polaznici tamburaškog logora u Orfúu)
10. Andor Végh i Franjo Dervar-Kume
11. Darinka Orčik

12. Vivien Gráf
13. Stipan Đurić
14. Ženski pjevački zbor „Korjeni” (Martinci)
15. Ženski pjevački zbor „A. Šenoa” (Pečuh)
16. pjevači KUD-a „Drava” i „Podravina” (Lukovišće i Barča)
17. pjevački zbor i tamburaši Hrvatskog obrazovnog centra „M. Krleža” u Pečuhu

Zahvaljujemo na volji i pripremanju TS „Sumartonski lepi dečki”, koji u zadnji tren zbog tehničkih teškoća nisu mogli sudjelovati u programu.

Želimo svima mnogo uspjeha u daljnjem radu!

Jozo Hari, Jozo Solga, Mišo Balaž, Vesna Velin, Zoltán Vizváry

Koncert u Mohačkoj šokačkoj čitaonici

Predstavio se daroviti mladi harmonikaš Damir Bubreg

Harmonikaš Damir Bubreg sa svojim profesorom Miroom Nikolićem

Sa željom da ubuduće postane tradicijom, 16. veljače u Mohačkoj šokačkoj čitaonici organiziran je koncert u okviru kojeg se osim već glasovitih svirača predstavio mladi, daroviti harmonikaš Damir Bubreg.

Zapravo, u središtu pozornosti bio je četrnaestogodišnji Damir, koji je prije osam godina još kao član velike vrtičke skupine počeo svirati harmoniku kao učenik pokojnog

Istvána Kovácsa Petija (Peti Kovács István). Dvije godine poučava ga Miro Nikolić, majstor harmonike iz Belog Manastira, s kojim tjedno vježba.

Otvarajući priredbu Damirov otac uvodno je zahvalio svima koji su pomogli u ostvarivanju koncerta, te svircima i orkestrima koji su se odazvali pozivu da nastupe na koncertu. Kako uz ostalo reče Stipo Bubreg, učitelj Miro Nikolić potaknuo je kako bi Damir trebao pokazati što je naučio za dvije godine. Podržavši tu zamisao, a da ne bi vježbao samo među četiri zida, organizirali su ovaj koncert.

Dupkom puna dvorana Šokačke čitaonice oduševljena je dvosatnim programom koji je otvoren nastupom Mladog orkestra u sastavu Damir Bubreg, György Prókai, Márton Horváth, Gábor Bósz i Stipan Pavković. Nakon njih nastupili su majstori mohačke hrvatske i južnoslavenske narodne glazbe, orkestri «Šokadija» – u sastavu Zoltan Horvat, Grgo Požgai, Đuro i Gabor Jakšić – i «Orašje» – Ivo

Pavković, Atila i Ladislav Kovačević, András Lupek i Vjekoslav Filaković. Ljubitelji južnoslavenskih napjeva mogli su uživati u narodnim kolima i pjesmama uspješnicama.

Prema riječima Stipe Bubrega, pozvani su orkestri koji redovito sviraju u Šokačkoj čitaonici; «Orašje» svira na plesanici, «Šokadija» prati izvornu folklornu skupinu, što postupno preuzima Mladi orkestar, koji prati i tri dječje folklorne skupine Šokačke čitaonice. Dopredsjednik Čitaonice je dodao da je koncert organiziran sa željom da ubuduće postane tradicijom, kojom će se obogatiti rad Šokačke čitaonice, a održat će se u klupskim prostorijama, ili na otvorenom u dvorištu udruge.

H. g.

Foto: Emil Šakan

Program Hrvatskog kazališta za ožujak

1. ožujka u 15 sati Eric Kastner: Emil i detektivi – krimić, u izvedbi dječje pozornice Sziporka, kazališna dvorana

5. ožujka u 15 sati Eric Kastner: Emil i detektivi – krimić, u izvedbi dječje pozornice Sziporka, kazališna dvorana

6. ožujka u 15 sati Eric Kastner: Emil i detektivi – krimić, u izvedbi dječje pozornice Sziporka, kazališna dvorana

12. ožujka u 15 sati Eric Kastner: Emil i detektivi – krimić, u izvedbi dječje pozornice Sziporka, kazališna dvorana

13. ožujka u 15 sati Eric Kastner: Emil i detektivi – krimić, u izvedbi dječje pozornice Sziporka, kazališna dvorana

20. ožujka u 14 sati Ljubica Ostojić: Uvijek moderna kapica – lutkarska igra, Serdahel.

ČEPREG – U okviru svečevanja mjesne Osnovne škole Dr. János Horváth Csepregi, 7. marcijuša, u petak u 17.30 uri, održat će se Narodnosni dan. Pod naslovom «Naše narodnosti» najprlje sami školari predstavljaju kulturni program, potom nastupa dičja grupa HKD «Veseli Gradišćanci» iz Unde, a dr. Mijo Karagić, počasni konzul Republike Hrvatske, govorit će o povijesti Gradišćanskih Hrvatov. Hrvatski blok zatvara jačkarni program mjesnoga Zbora «Janković».

KOLJNOF – Kako je to već poznato, tradicionalni Dani gradišćanskohrvatske mladine Hrvatskoga akademskoga kluba iz Austrije, ovo ljeto će se održati u Koljnofu i za partnerske organizacije su predviđene MLADIK (Mladina Koljnofa), Koljnofsko hrvatsko društvo i Hrvatska samouprava Koljnofa. HAK od 1973. ljeta organizira ovo omladinsko spravišće i jedan cijeli vikend se priređuju programi za dicu, športski, vjerski, folklorni sastanci i koncerti ter zabave za sve posjetitelje. Koljnof će biti domaćin Dana mladine od 5. do 7. septembra dotičnoga ljeta.

Trenutak za pjesmu

Zvonimir Golob:

Stvorena od sna

Stvorena od sna i za san
ti me zaustavljaš
pred vratima
jednostavne smrti
i ja se pretvaram
u pticu i rijeku
koja se vraća izvoru.

Tvoje ime, glas nalik srebru
ostavljen u grlu jasnih prepelica
to je noć koja otvara oči
leptiru vječnome
i vatri sigurnih proljeća.

U svijetu đakovačkih bajka

U organizaciji Hrvatskoga kluba i Udruge „August Šenoa”, sredinom prošloga mjeseca, 19. veljače, priređena je izložba ilustracija slikovnica (Bajka o sedmero braće gavranova i njihovoj sestri te Bajka o najmlađem kraljevom sinu koji je oženio žabu) pod naslovom U svijetu bajki akademske kiparice Katarine Kuric. Izložbi je slijedilo predstavljanje desete i jedanaeste slikovnice Biblioteke Đakovačke slikovnice autora i urednika Mirka Ćurića; Bajka o sedmero braće gavranova i njihovoj sestri te Bajka o najmlađem kraljevom sinu koji je oženio žabu. Suradnja se nastavlja i nakon dvojezičnih izdanja slikovnica Mirka Ćurića i Đure Frankovića: Kraljević i djevojka koja ne zna presti / A királyfi és a fonni nem tudó leány; Domišljati sluga / A leleményes szolga (Napkút Kiadó, Budimpešta, 2012); Palčić / Hüvelyk Matyi; Lisica u čizmama / A csizmás róka (Napkút kiadó, Budimpešta, 2013). Predstavljanju su sudjelovali: Katarina Kuric, Mirko Ćurić i Đuro Franković.

Naime krajem siječnja u Đakovu je predstavljena 11. slikovnica đakovačkog književnika Mirka Ćurića “Bajka o najmlađem kraljevom sinu koji je oženio žabu”, nastala na temelju narodnih bajka iz Đakovštine “Narodne pripovijetke iz okolice Đakova”, koju je, kao i prethodnu iz istog ciklusa (“Bajka o sedmero braće gavranova i njihovoj sestri”), ilustrirala akademska kiparica Katarina Kuric. Stoga su ilustracije tih dviju slikovnica izložene u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa s kojim Mirko Ćurić ostvaruje plodnu suradnju, jednako kao i s prevoditelem Đurom Frankovićem iz Pečuha.

O dvije najnovije slikovnice u Biblioteci Đakovačke slikovnice, desetoj i jedanaestoj u nizu, govorio je Đuro Franković. Do sada je u Biblioteci Đakovačke slikovnice objavljeno jedanaest slikovnica te četiri slikovnice u prijevodnim izdanjima, od čega jedna na mađarskom jeziku, A békakirályi házassága (2010), dvije u jednoj knjizi Kraljević i djevojka koja ne zna presti / A királyfi és a fonni nem tudó leány; Domišljati sluga / A leleményes szolga

(Napkút Kiadó, Budimpešta, 2012); te dvije slikovnice na engleskom jeziku. Kako smo saznali, u pripremi je prijevod još jedne slikovnice na mađarski jezik uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Sve slikovnice Biblioteke Đakovačke slikovnice u nakladi Đakovačkoga kulturnog kruga i grada Đakova nastale su pod autorstvom perom Mirka Ćurića koji je i njihov urednik, na temelju narodnih bajka iz Đakovštine zabilježenih u radu Milene Paratović Narodne pripovijetke iz okolice Đakova, objavljene u Zborniku za život i običaje hrvatskoga naroda iz 1940. godine (JAZU, knjiga XXXII). Slikovnice ilustracijama obogaćuju akademski slikari i slikarice Siniša Simon, Vojo Radojčić, Ivan Antolčić, Andrea Bassi, Monika Vladislavljević, Manuela Vladić Maštruko, Katarina Kuric.

S. B.

HRVATSKI ŽIDAN; GRADIŠĆE – Kazališna grupa Hrvatskoga Židana za nastupom prošloga vikenda na XX. Dani hrvatskoga pučkoga teatra, nastavlja svoju turneju u naši gradišćanski seli. Ove nedjelje, s početkom u 15 uri sa svojim aktuelnim kusićem od Augustina Blazovića, s naslovom *Koliko smo, to smo* nastupa u undanskom kulturnom domu. 23. marcijuša, u 19 uri sa svojim nastupom razveselit će publiku u Petrovom Selu, a 29. marcijuša, u subotu, u 18 uri gostuje u Gornjem Četaru. Zadnja predstava ovoga mjeseca je predviđena na Prisiki, 30. marcijuša, u nedilju u 15 uri.

BUDIMPEŠTA – U sklopu Godine europskih građana, te na poticaj potpredsjednika Vlade i ministra javne uprave i pravosuđa Tibora Navracscsa, u organizaciji narečenoga Ministarstva održava se međunarodno natjecanje „Competing for Rights” za učenike srednjih škola, u dobi od 15 do 17 godine. Jezik je nadmetanja engleski, a njegov je cilj upoznati mlade građane Europe s biti Unije, koja su njihova osnovna prava, pružat im pomoć i informirati ih o funkcioniranju EU. Natjecanje se sastoji od četiri etape te završne, u prve tri su se nadmetali učenici škola iz Mađarske, potom 6. ožujka natječu se učenici škola iz Slovačke, Češke, Poljske, Hrvatske i Slovenije. Završnica je 7. ožujka, gdje se nadmeće družina iz Mađarske s pobjedničkom skupinom prethodnoga dana. Bit će dodijeljeno više nagrada, a prva je put i četverodnevni boravak u Bruxellesu za učenike i njihova profesora. Hrvatsku predstavlja VII. Gimnazija iz Zagreba uz pratnju profesorice Barbare Koričančić.

Profesori Hrvatske škole Miroslava Krleža nastupili su na školskom maskenbalu

Otvorena Rejpal-hiža u Šopronu

Hrvatsko-nimški centar pelda i perspektiva za cijelo Gradišće

Na ostatci rimske zgrade u renesansnom gradjevinskom stilu sagradjena Rejpal-hiža, današnju formu je dostala oko 1700. ljeta, a proširena je na kraju 18. stoljeća. Danas je jedna od najstarijih zgradov u cijelom Šopronu, ku je Jursko-mošonsko-šopronska županija 2007. ljeta besplatno prikdala gradu Šopronu. Po dugi ljeti praznine, po odluki gradske skupščine, ključ Rejpal-hiže je uručen 18. novembra 2011. ljeta predstavnikom Hrvatov i Nimcev u ovom gradu. Djelomično obnovljena zgrada, od 212 kvadratnih metarov i sa više prostorijov, je službeno prošloga petka, u okviru velike svetačnosti, konačno dospila u toplo objamljenje spomenutih narodnosnih grup.

U gradskom okružju tvrđjave, na točki veliko-ga prometa, skoro u susjedstvu nedavno otvorenoga Croatia puba i pizzerije, u, na prvi pogled, jako zanimljivoj zgradi se okupljaju ljudi različite starosti u nimški i hrvatski narodni nošnja. Šareno mnoštvo slavjenikov u ogromnoj medijskoj pratnji najrplje razveselu s trojezičnim kulturnim programom dica iz čuvarnice «Duga». More biti i simboličan zagrljaj ovih mališanov u različiti prateži, kako su se ovde u ovom ambijentu Hrvatsko-nimškoga centra pristali na daljnju suradnju Hrvati i Nimci ovoga grada. Magdolna Krisch, u zastupničtvu šopronskih Nimcev, pozdravlja časne goste Matiju Firtla, parlamentarnoga zastupnika, dr. Tamása Fodora, gradonačelnika Šoprona, ki su se zalagali da se ostvari stara sanja dvih narodnosti u Šopronu.

Dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, na tri jeziki je pozdravio otvaranje Centra

Dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave u ovom varošu, pak upućuje dobrodošlicu dr. Gordanu Grliću Radmanu, veleposlaniku Republike Hrvatske u Budimpešti, Miši Heppu, predsjedniku Hrvatske državne samouprave, predstavnicam Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Ivani Goranić, savjetnici s posebnim položajem za hrvatsku manjinu, i Dubravki Severinski, višoj stručnoj savjetnici u istom Uredu. Matija Firtl u svojem svečanom govoru nostalgično se vraća u ditiinstvo, kad je još ovde na pijaci čistio pažulj i poslušao stare hrvatske ljude, prodavače iz Hečke, Umoka i Vedešina, kako se pominaju. Uz to je zahvalio gradonačelniku Šoprona sve učinjeno za

narodnosti, ki će se moći odsad u ovoj zgradi strefiti, slaviti i „živiti”. Dr. Tamás Fodor, gradonačelnik Šoprona, se je takaj radovao ovoj narodnosnoj kući i istaknuo ime Matije Firtla ki je forsirao da se hiža koristi za pravi cilj ter da se preda pravim korisnikom ki su jako čuda djelali i u ovoj zgradi. Zvana toga, načelnik je ovom prilikom najavio da grad je dobio i daljnja materijalna sredstva na jednom naticanju, pomoću čega dalje će se moći popipšati zgrada, jer još ima puno toga za napraviti. Za početne korake gradska samouprava je darovala i po jedan kompjutor svakomu vlasniku. – Pred dvanaestimi ljeti smo dostali dvi male prostorije od grada na dva misece. Dvanaest ljet smo bili u ti prostorija, a ja se

uřam da ćemo ovu Rejpal-hižu napuniti sadržajem. Pozdravljam predstavnike akademskih zajednic, fakulteta i muzeja, mi kanimo skupa djelati i zato kad Šopron leži u centru našega Gradišća. Ako pak imamo dost kuraža i dost perspektive, znamo ov centar iskoristiti za čuda ča. Ovde su i istraživači, i vjerujem da pred nami je velika budućnost, aš se u posljednji vrimeni vidi da je cijela povijest krivo napisana. U tom kontekstu moramo dalje

Simbolični zagrljaj Nimcev i Hrvatov

Ivana Goranić od Državnoga ureda za Hrvate predala je dar za Centar dr. Franju Pajriću

pojti, trojezičnost sačuvati na ovom području i peldu pokazati ove zajedničke suradnje – to su bile riječi domaćina dr. Franje Pajrića, za kim je dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske, na tri jezike čestitao Hrvatima, Nijmce, a i Ugrom na ovom domu. – *Mi podržavamo i željimo, da gradišćanskohrvatski jezik ostane, da njegujete svoju kulturu, a kade je odluke i volje, tamo se uvijek najdu i sredstva. Željimo viditi vaše projekte i mi ćemo vam nastojati pomoći. Željimo u Gradišću institucije, da se borite za svoje zastupništvo, da budete birani i da njegujete i u škola hrvatski jezik, a u nami ćete sigurno najti zagovornike i podršku. Artikulirajte vaše želje!* – tako je pozvao dalnjemu djelovanju ovde živeće Hrvate predstavnik stare domovine. Za nimškim blokom limene glazbe, šopronski tamburaški sastav Starci je zakurio publiku, a za daljnju zabavu su se pobrinuli mladi tamburaši Mješanci iz Koljnofa. Nijmci i Hrvati ter njevi gosti su još dugo ostali u veselom pominkanju i druženju uz nevjerovatno bogate stole i dobre kapljice, a za slavlje, nij' sumlje, bit će još ovde prilike i u budućnosti.

-Tiho-

Za prikdivanjem Centra u veselom razgovoru gradski Hrvati i gosti

Židanci nanovič u fašenskoj povorki

Na šestoj fašenskoj povorki su se našli svi maškaranti u Hrvatskom Židanu, 22. februara, u subotu, otpodne. Najžilaviji fašenski veseljaci pohodili su sve seoske ulice i s velikom halaburrom su nosili veselje, smih i jačku mladim i starijim. Jur po običaju, u okviru ovoga događaja su se prisegli na vjernost i ljubav pred crikvom Gusti Klinčac i Roža Rumena, zato su se svati ganuli od Kulturnoga doma. U svakoj ulici se je šikalo pri stoli napiti se malo žganoga, zakipljenoga vina, punča, teja, ali kušati kolače, grofljine, štangljine, pogačice. Prošeciju od kih sedamdeset maškarantov su gostoljubivi domaćini najmanje na dvajset mjesti dočekali, a marširanje krez selo je duralo četire ure dugo. Roditeljska zajednica mjesne škole je ovput nariktala bal s tim da svi dohotki su išli u školsku kasu, a za odličnu glazbu izmjenično su se pobrinuli Židanski bečari i tamburaški sastav Židanci. Fotoaparar Eszter Katona bio je svenek na pravom mjestu.

Zadnji Hrvatski bal Gradišća u Kisegu

U Jurišćevoj tvrđavi Gradišćance pozdravio i senjski uskok

Zadnji Hrvatski bal naše regije organiziran je 15. februara, u subotu, i to u Kisegu. 33. tradicionalni Hrvatski bal u ovom gradu, u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, konačno je dospio na to mjesto, kamo i pripada. Naime niz ljet je organiziran u Hotelu Irottkő, a prvi put je dočekaio svoje goste, oko dvisto ljudi, ne samo iz Kisega nego i iz Austrije i Hrvatske, u Viteškoj dvorani tvrđave Nikole Jurišća.

– Kiseški Hrvati su dostojni i vridni nasljednici kapetana Nikole Jurišća i njegove vojske, ki su 1532. ljeta hrabro branili i obranili grad Kiseg, i zato sam izuzetno sričan da su Hrvati i s ovim balom od ranga, koji je jako popularan i obljubljen, iznova osvojili ovu tvrđavu – je s timi riči otvorio gradonačelnik Kisega László Huber dotičnu zabavu, a uz veliku ovaciju, u staroj uniformi uskoka iz Senja je goste pozdravio i Mirko Čiro Filipović, ki je prvi put gostovao u Gradišću, pred dvadesetimi ljeti, kad su grad Senj i Kiseg sklopili prijateljstvo. Direktno za ovu noć je proputovano, sad jur po četvrti put, daljinu od 430 kilometarov. – *Jako nam je drago da je ov bal održan prvi put u Jurišćevom dvorcu, nam je i zbog toga srce zai-gralo. Došli smo najprije zbog prijateljev, a naročito mi je drago da u Kisegu držu još i dandanas do toga hrvatstva i hrvatskih običajev* – je nam rekao prava atrakcija te noći iz Senja ki je dopeljao i svoju ženu Bosiljku, i s njom skupa su hvalili i mužiku petroviskoga Pinka-banda, kot i atmosferu i dobru volju svih Hrvatov na ovoj fešti. Jubilar, Hrvatsko kulturno društvo «Veseli Gradišćanci» iz Unde, sa slavonskim i gradišćanskim tancem su dolivrigli fundamenat dobroga raspoloženja, a i pozvali sve goste na prvi, skupni tanac. Za ukusnom večerom restorana Arany Strucc, čiji sadašnji vlasnik je takaj Hrvat, rodom iz Prisike, dvisto gostov se je bezbrižno zabavljalo i uživalo u hrvatskoj muziki, dobroj kapljici i veselom društvu. Tomu su se najbolje veselili organizatori, na čelu s Julijanom Brezović i Šandorom Petkovićem, ki i sami nisu vjerovali u potpunosti da će bal tako odlično uspjeti: – *Ja vjerujem da se je ponovo isplatilo organizirati bal, kad dvisto ljudi nigdar nije lako skupaspraviti. Kako se svi rado vraćaju domom, tako smo i mi Hrvati ljuto bižali domom na ov bal u naš dvorac ter ćemo i kljetu sve učiniti da se najdemo u sličnoj atmosferi na našem balu* – je rekla Julijana Brezović, ka je bila jedna od najodlučnijih kotrigov mjesne Hrvatske samouprave da ovu zabavu Hrvati iz programa ne smu izostaviti. Predsjednik Hrvatske samo-

Na otvaranju bala (sliva): Šandor Petković, predsjednik Hrvatov, Mirko Filipović, u uniformi senjskih uskokov, i László Huber, načelnik Kisega

uprave Šandor Petković pak je sa slijedećimi riči sumirao svoje veselje: – *Bio sam pesimist, to je istina, zbog toga hoćemo li moć s Hrvati skupa svečevati i ovo ljeto, ali danas sam jako veseo jer dovoljno gostov imamo i jer sam se borio da dojdemo na ovo mjesto. Naša nazočnost ovu noć u ovoj tvrđavi je i simbolično, jer mi se i prik povijesti vežemo s ovim mjestom i gvišan sam, dobro smo odlučili da dojdemo simo.* Sponzori, pomoćnici i dobrovoljci su snosili toliko darov za tombolu da su to morali u dvi dijeli izvlići.

Roza Petković, dobitnica glavne nagrade

Najsrićnija je bila i oput nova vlasnica glavne nagrade, žutoga bicikla, hižna družica predsjednika Hrvatske samouprave Roza Petković, ka će stare dvokolce minjati s novim lipim dobitkom, koji je veljek uz aplauz publike s jednim krugom u dvorani i isproban. Kiseški 33. Hrvatski bal, mirno moremo reći bio je vridan prethodnomu glasu i u vrućem štimungu i ritmu durao je zaistinu do svitanja, morebit i najdulje med svimi hrvatskimi balu u Gradišću.

Dugi red gostov u Viteškoj dvorani

Mala stranica

Međunarodni dan žena

Dan žena obilježava se 8. ožujka svake godine. Tog se dana slave gospodarska, politička i društvena dostignuća pripadnica ženskoga spola. Žene zaposlene u industriji odjeće i tekstila javno su prosvjedovale 8. ožujka 1857. u New Yorku. Prosvjedi 8. ožujka dogadali su se i sljedećih godina, od kojih je najpoznatiji bio 1908. godine kada je 15 tisuća žena marširalo kroz New York tražeći kraće radno vrijeme, bolje plaće i pravo glasa. Prva međunarodna ženska konferencija bila je u Kopenhagenu, i to u organizaciji Socijalističke internacionale, te ustanovila «Međunarodni dan žena» na prijedlog slavne njemačke socijalistice Clare Zetkin.

Razglednica iz Hrvatske

Korčula – najljepši otok na svijetu

Korčula ili Crna Korčula, kako su je zbog guste šume prvotno nazivali prvi doseljenici, otok je mora, sunca, kamena i vina. Tradicionalno se stanovništvo Korčule bavilo brodogradnjom i kamenoklesarstvom, koje još i danas živi. Specifičan položaj otoka s mnogo sunca i mora, bogati običaji i kulturno nasljeđe pogoduje turizmu. Među znamenitostima otoka jest i rodno mjesto Marca Pola, grad Korčula. Poznati njemački magazin Horzu proglasio je Korčulu najljepšim otokom na svijetu.

ZA PAMETNE I PAMETNICE

Poznaješ li proljetnice?

Proljeće predstavlja početak nove vegetacijske sezone, prestanak zimskog mirovanja i buđenje prirode. Prve biljke koje cvjetaju nakon zime jesu proljetnice, svojom bojom donesu nam osvježenje nakon sivih zimskih dana. Poznaješ li proljetnice. Povuci nazive cvijeća s fotografijom:

visibaba

velecvjetni kukurijek

mali zimzelen

kockavica

rani jaglac

proljetni drijemovac

sunovrat

ljeikoviti plućnjak

Znate li

da cvijeće ima svoju simboliku. Kada poklanjate cvijeće, dobro je znati i njegovu simboliku.

Simbolika najpoznatijih cvjetova:

Amarilis:	duboka i iskrena ljubav
Frezija:	smirenost
Gerbera:	čistoća
Iris:	nada i vjera
Kala:	elegancija i luksuz
Karanfil:	ženska ljubav
Margareta:	optimizam, dug život
Orhideja:	ushićenost, ljubav i ljepota
Ruža:	iskrena ljubav
Tulipan:	slava.

Lekovni četrtak samo za žene, a fašnik za svakoga

Pjesmi, plesu, veselju nema kraja kada stiže Lekovni četrtak u pomurske „gorice“, pa se nastavlja sve do fašnika ili, kako to nazivaju kajkavski Hrvati, fašenka. Još se uvijek čuvaju stari običaji, a u zadnje vrijeme su sve omiljeniji. Na Lekovni četrtak 27. veljače i ove se godine okupilo mnoštvo žena u vinogradima, a na tradicionalnome Pomurskom fašniku održanom 1. ožujka u Pustari bilo je više od 150 sudionika.

„Pustarčice“ prate program drugih družina

„Lekovni četrtak“ događaj je koji pomurske žene ne izostave ni pod koju cijenu, naime to je dan kada su one glavne, kada se mogu veseliti kako im je volja, bez muškaraca. Tako su i ove godine ženske družine proslavile svoj dan, zauzele „kleti“, jele, pile, pjevale i plesale, oslobodile se svakodnevnih briga. Serdahelkinje i Sumartonkinje svoje su veselice ustrojile na obližnjim Kamanovim goricama, a „Pustarčice i Mlinarčice“ na vinogradima Šandorica i Todorica, a „Fičehašćice i Keresturčice“ na vinogradima blizu Belezne. Još za davnih vremena ako se tog dana muškarac usudio otići u vinograd, pokajao se jer su ga

obukli u mladu, a djevojke u mladoženju, pa je svadbeni povorka prolazila selom. U fašničkoj povorci i ove je godine pronađena mlada i mladoženja, no i niz modernijih maska. Razne družine obukle su se skupno, Kanižani u kauboje, Petričani u opatice, Mlinarčani u Mađarice, Pustarčani dijelom u žene, dijelom u muškarce, a Sepetničani i Serdahelci imali su tradicionalne maske, obukli su se u Čigane, naime i to je bio običaj uza svadbenu povorku. Svaka se družina predstavila s nekim šaljivim ili glazbenim programom. Uz družine bilo je mnogo

Serdahelska skupina

pojedinaца koji su se obukli u različite maske, u balerinu, strašilo, kraljicu, policajca itd. Nakon programa slijedila je večera i zabava, a Pustarkinje su se potrudile da bude mnoštvo krafna i raznih slatkiša.

Predsjednica pustarske Hrvatske samouprave Biserka Kiš bila je vrlo zadovoljna što su se na Pomurski fašnik odazvali mnogi mladi i bilo je otprilike isto toliko sudionika kao i svake godine, umalo 150. Inače Pomurski fašnik u Pustari organizira se već od 2009. godine i priredbu svake godine potpomaže Hrvatska samouprava Zalske županije.

beta

Kaniški kauboji

žene skinule, vezale za drvo i popljuvale. Danas se nađe poneki muškarac i na toj priredbi, ali njemu je zadatak da posluhuje žene. Još se žene nisu ni odmorile od vinogradskih tuluma, a već u subotu opet je stiglo vrijeme veselja. Kako službeni dan fašnika pada na radni dan, regionalni Pomurski fašnik uvijek se priređuje prethodne subote. Tako su se iz Mlinaraca, Sepetnika, Petribe, Serdahela, Kaniže i Pustare okupili „fašenki“ pred pustarskim domom kulture i krenuli po selu sa Sumartonskim bandistima. Mještani su ih čekali s kolačima, krafnama, rakijom i vinom.

Po nekadašnjem običaju djevojke su se morale udati do fašnika. Koje se nisu udale, bile su izrugivane na fašnik tako da su se mladići

Lekovni četrtak u Sumartonu

Bunjevačko prelo u Čikeriji

U znaku obilježavanja 30. godišnjice KUD-a „Rokoko”

U organizaciji Hrvatske samouprave i KUD-a „Rokoko”, 22. veljače priređeno je Bunjevačko prelo u Čikeriji koje je proteklo u znaku obilježavanja 30. obljetnice KUD-a „Rokoko”.

Uime domaćina okupljene goste pozdravio je Miloš Pijuković, predsjednik Hrvatske samouprave, među njima posebno uzvanike: konzul geranta Republike Hrvatske u Pečuhu Ružicu Ivanković, parlamentarnog zastupnika Gábora Bányaia, načelnicu sela Eriku Bugán Neszvecskó, te zastupnike Seoske, Hrvatske i Njemačke samouprave.

Nakon pozdravnih riječi uslijedio je trosatni kulturni program slavljeničkoga Društva. U dupke punoj dvorani doma kulture predstavilo se šest skupina Društva, a sudjelovalo je umalo stotinu plesača, i

sadašnjih i bivših, nekadašnjih osnivača. Nakon slavonskih, baranjskih i pomurskih hrvatskih plesova u izvođenju dječjih i omladinskih skupina, prikazan je zajednički bunjevački blok. U izvornim bunjevačkim nošnjama, spletom prepoznatljivih bunjevačkih plesova, pjesama i melodija, usto dočaravši ugodaj nekadašnjih bunjevačkih prela, nastupili su svi naraštaji Društva.

Po završetku programa nazočnima su se obratili i uzvanici, koji su zahvalili na pozivu i čestitali na važnoj obljetnici. Na kraju je načelnica sela Erika Bugan Neszvecskó uz čestitke predala i spomenicu Seoske samouprave voditeljima KUD-a „Rokoko” za višedesetljetni istaknuti rad na polju očuvanja običaja i Hrvatskoj samoupravi za višedesetljetno djelovanje KUD-a „Rokoko”.

KUD „Rokoko” utemeljen je 1984. godine radi očuvanja pjesama, plesova i običaja bunjevačkih Hrvata u Čikeriji. Međuvremeno je repertoar obogaćen i plesovima drugih hrvatskih krajeva, etničkih skupina u Mađarskoj. Tijekom trideset godina do danas djeluju dječja, omladinska i odrasla skupina. Od svog utemeljenja redovito nastupa na mjesnim i regionalnim priredbama, ali su mnogo puta nastupali na državnim i inozemnim smotrama. Tako primjerice u Srbiji na Dužijanci u Subotici, na dječjoj smotri folkloru u Tavankutu, zatim u Hrvatskoj, Vođincima, Dugopoljani na otoku Pašmanu, na Vinkovačkim jesenima, a 2002. godine zastupali su bunjevačke Hrvate na

36. Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. KUD je 2010. godine dobio nagradu Seoske samouprave za istaknuti kulturni rad i očuvanje mjesnih običaja. Osnivač i dugogodišnji voditelj KUD-a, danas predsjednik Hrvatske samouprave, Miloš Pijuković zahvalio je svim bivšim i sadašnjim članovima, roditeljima, a posebno svim dosadašnjim voditeljima Društva: Kristi Kulundžić, Gabrijeli Đukić, Istvánu Szendiu i Ziti Ostrogonac, te dr. Žuži Farago koja organizacijski pomaže rad Društva.

Uslijedila je veselica, a u nastavku prela za dobro raspoloženje pobrinuli su se orkestri Orašje iz Vršende, odnosno Mohača, te orkestar Hajo iz Subotice.

Stipan Balatinac

Maškare u budimpeštanskom Hrvatskom vrtiću

Dana 21. veljače u budimpeštanskom Hrvatskom vrtiću priređene su tradicionalne maškare. Za djecu zabava, a za roditelje pravi izazov kako udovoljiti dječjoj želji i zgotoviti masku snova. U prigodno okićenim prostorijama pjevalo

se, plesalo i družilo. Stolovi prepuni okusnim sendvičima, slatkim i slasnim kolačima. A veselici još nije kraj, stigli su i tambu-raši škole da razvesele vrtićaše. U kolu su plesali zečica, dinosaur, vlak, gusar, pčela i vila.

k. g.

Poklade u salantskom Domu starih

ERČIN – Tamošnja Hrvatska zajednica 22. veljače priredila je Racki fašnik na kojem su djeca i uzvanici uživali i zabavljali se u kreativnim maskama. Plesna skupina Zorica i Pjevački zbor Jorgovan svojim šaljivim programom iznenadili su sudionike fašničke zabave.

Studenti pečuske kroatistike boravit će u Zadru

Od 10. do 17. ožujka 2014. godine 13 studenata Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu boravit će u Zadru. Za vrijeme boravka studenti će pohađati predavanja sa studentima Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Zadru. Također će naši studenti sudjelovati na Danima kroatistike gdje će održati predavanje pod nazivom Hrvatsko-mađarske književne veze. Tijekom posjeta Zadru studenti će biti gosti na svečanom prijemu kod tamošnjega gradonačelnika i župana Zadarske županije. Studenti će imati priliku upoznati tamošnje znamenitosti i muzeje u pratnji turističkog vodiča. Studijsko putovanje financira Institut „Balassi” putem natječaja na koji su se studenti prijavili. Bitno je naglasiti da su nam pri ostvarenju ljepšeg i ugodnijeg boravka u Zadru pomogli Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu i konzulica Ružica Ivanković, Sveučilište u Zadru, Grad Zadar, Zadarska županija i Udruga *Hrvatska sloga diljem svijeta* iz Zadra.